

Internationale strategie Zuid-Holland 2020 -2023

Voor u ligt de internationale strategie van Zuid-Holland. Deze strategie beschrijft waarom Zuid-Holland internationaal actief is, op welke manier deze internationale activiteiten plaatsvinden en waar we ons inhoudelijk op richten.

Inhoudsopgave

1. Waarom is de Provincie Zuid-Holland internationaal actief?
2. Hoe is de Provincie Zuid-Holland internationaal actief?
3. Inhoudelijke focus
4. Bijlage: internationale netwerken en samenwerkingsverbanden

1. Waarom is de Provincie Zuid-Holland internationaal actief?

Strategische inzet: Wij zijn internationaal actief waar een grensoverschrijdende aanpak van aantoonbaar toegevoegde waarde is voor onze maatschappelijke opgaves en waar we een bijdrage willen leveren aan de realisatie van Europese ambities. Ook ondersteunen we als regionale overheid de internationalisering van het bedrijfsleven.

De provincie Zuid-Holland staat voor diverse maatschappelijke opgaven. Denk hierbij aan een duurzame energievoorziening, verduurzaming van het transport en de transitie van de industrie. Deze maatschappelijke opgaven spelen ook in andere Europese regio's. De oplossingen voor deze maatschappelijke opgaven kunnen en hoeven we niet alleen te bedenken. Zuid-Holland ziet samenwerking binnen en buiten de regio als de meest ideale aanpak om de opgaven zo snel, efficiënt en duurzaam mogelijk te realiseren.

Bedrijven moeten, om concurrerend te blijven, hun processen en producten aanpassen op technologische en maatschappelijke veranderingen. De provincie heeft als taak om de regionale economie te stimuleren en speelt daarom een belangrijke rol bij de internationalisering van het Zuid-Hollandse bedrijfsleven. Hierbij wordt ook gekeken naar mogelijkheden buiten de Europese Unie (EU).

Het grootste aandeel van onze wet- en regelgeving wordt gemaakt op Europees niveau. In december 2019 is de Europese Green Deal gepresenteerd. Hierin zet de Europese Commissie de strategie uiteen voor de verduurzaming van de Europese economie. Deze strategie raakt verschillende provinciale beleidsterreinen. Vanuit onze uitvalsbasis in Brussel – het Huis van de Nederlandse Provincies – volgen wij de initiatieven die vanuit de Europese Commissie worden gepubliceerd en adviseren wij over de acties die vanuit Zuid-Holland kunnen worden ondernomen.

Sinds het begin van de Corona crisis is de Europese Commissie actief geweest om te komen tot een gecoördineerde aanpak van de crisis. Via een handzame tijdlijn zijn de verschillende maatregelen vanuit Europa te volgen. Het betreft maatregelen die zijn gericht op de interne markt (zoals vrij verkeer van goederen en mensen) en op het verzachten van de economische schok. Inmiddels is in de EU voor €3390 miljard aan steunmaatregelen genomen, waarvan €2450 miljard via de lidstaten.

De Green Deal staat centraal om de Europese economie er weer bovenop te helpen: elke euro uitgegeven binnen de Green Deal zal gaan naar economisch duurzaam herstel en digitaal leiderschap. Klimaatopgaven zullen hier een centrale rol in spelen.

In 2020 wordt er een nieuw EU meerjarig financieel kader (MFK) voorgesteld. Verwacht wordt dat de budgetten voor de verschillende opgaven gereorganiseerd worden om de Europese economie er weer bovenop te helpen.

Binnen dit EU meerjarig financieel kader is budget beschikbaar om provinciale opgaven te realiseren. Er bestaan diverse EU- programma's met elk hun eigen voorwaarden waaraan voldaan moet worden. Zuid-Holland heeft de expertise om te adviseren op projectaanvragen en om dit proces te begeleiden.

Zuid-Holland ziet profilering van de regio als een belangrijk middel bij het realiseren van de provinciale opgaven. Daarom verbinden wij lokale partijen aan internationale partners, onderhouden en investeren wij in relaties en vertegenwoordigen wij de regio in internationale gremia.

Deze strategie biedt het kader voor onze inzet met regionale, nationale en internationale partners. We maken keuzes over de wijze waarop we onze internationale inzet vorm geven en op welke inhoudelijke opgaven we deze primair richten.

2. Hoe zijn we internationaal actief ?

Internationaal actief zijn is een middel om de provinciale ambities te realiseren. Wij pakken de maatschappelijke opgaven waar de provincie Zuid-Holland voor staat aan door EU beleid te beïnvloeden en optimaal gebruik te maken van subsidies uit de EU. We trekken hierbij nauw op met regionale partners en zijn actief in diverse Europese netwerken en bilaterale samenwerkingsverbanden met andere Europese regio's. Wij ondersteunen het bedrijfsleven met onze relaties bij hun internationaliseringsambities.

2.1 Acteren als actieve en innovatieve regio: Zuid-Holland als *real-life testing ground*¹

Strategische inzet: Onze internationale inzet geven we vorm als regio: samen met en voor regionale partners. We bundelen de krachten met regionale partners en dragen waar mogelijk een gezamenlijke boodschap uit. We profileren de regio als innovatieve proeftuin en creëren zo bekendheid bij belangrijke partners.

We vullen onze internationale rol niet in als provincie in de enge zin (eigen organisatie en onderwerpen) maar als regio. De samenwerking met onze regionale partners is van groot belang om de Zuid-Hollandse belangen internationaal te kunnen behartigen. De provincie zet hierbij in op Triple Helix samenwerking tussen lokale overheden, kennisinstellingen en het bedrijfsleven. Deze partijen werken samen vanuit de Economic Board Zuid-Holland (EBZ), dat hierdoor een belangrijke partner is. Daarnaast werkt de provincie ook nauw samen met Innovation Quarter, de regionale ontwikkelingsmaatschappij van Zuid-Holland.

Onder het credo 'Zuid-Holland Real Life Testing Ground' trekt de provincie gezamenlijk met de partners op richting de EU instellingen. Zuid-Holland geldt als goed voorbeeld van een innovatieve regio waarbij nieuwe technieken, toepassingen en processen gekoppeld aan belangrijke maatschappelijke opgaven het licht zien. Van uitvinding tot uitvoering kunnen wij laten zien hoe we aan deze opgaven werken. We trekken gezamenlijk op met andere regio's, door de Slimme Specialisatie Strategie van de regio te koppelen met die van andere regio's en te zoeken naar complementariteit om nóg innovatiever te kunnen zijn.

De EBZ propositie "Van investeren in Zuid-Holland plukt Nederland de vruchten" (september 2019) biedt hierbij een belangrijk vertrekpunt. We zullen de filosofie en uitgangspunten uit deze publicatie vertalen in een propositie die is gericht op de Europese praktijk en instellingen.

2.2. Pro actief EU beleid beïnvloeden

Strategische inzet: Daar waar EU- beleid en wet- en regelgeving onze opgaven raken zetten we actief in op een goede aansluiting met onze inzet en dragen we met onze kennis en inzet bij aan een uitvoerbaar en betaalbaar beleid. We zorgen dat we goed zijn aangehaakt op ontwikkelingen uit Brussel zodat we hier als provincie met onze partners tijdig op in kunnen spelen. Waar mogelijk werken we samen met partners met een gemeenschappelijk belang. Bij specifieke belangen met een grote impact nemen we het voortouw.

In Brussel onderhouden contact met andere Nederlandse bestuurslagen en belangenorganisaties om te kijken op welke manier wij elkaar op de hoogte kunnen houden en de krachten kunnen bundelen. Dit doen we vanuit het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP). In het HNP werken de 12 provincies en het IPO samen aan een stevige en effectieve positionering en vertegenwoordiging in

---

¹ proeftuin

Brussel. Het HNP vervult als vooruitgeschoven post een signalerende functie en is een platform voor de gezamenlijke belangenbehartiging van de provincies en het IPO in Brussel. Op sommige dossiers werken we daarom met alle provincies samen, maar soms ook in kleiner verband zoals met de Randstadprovincies of kustprovincies. Deze samenwerking levert veel voordelen op. Het spaart tijd, omdat er geen dubbel werk gedaan hoeft te worden. We kunnen van elkaar leren en zo ons werk steeds effectiever en efficiënter doen. En natuurlijk is een gezamenlijk belang of lobbyboodschap sterker dan allerlei losstaande, zeker richting de EU.

Op basis van een “match” tussen onze regionale agenda en de strategische (meerjarige) agenda van de Europese Commissie bepalen we op welke onderwerpen we inzetten. Voor de komende jaren geldt de Europese Green Deal daarbij als een van de belangrijkste kaders. De Green Deal is een routekaart op weg naar een duurzame Europese economie, waarbij gekeken wordt naar de klimaat- en milieuproblemen. De Green Deal is de nieuwe lange termijn groeistrategie van de Europese Commissie die de EU moet omvormen tot een eerlijke en welvarende samenleving, met een moderne, hulpbronnefficiënte en concurrerende economie, waar vanaf 2050 geen broeikasgassen meer worden uitgestoten en economische groei is losgekoppeld van het gebruik van hulpbronnen.

De prioritaire onderwerpen voor Zuid-Holland in Brussel zijn op dit moment: industrietransitie, energie (waterstof) en duurzame mobiliteit. Om op de hoogte te blijven van deze ontwikkelingen, monitoren wij nieuwe wetgeving bij de Europese Commissie, het Europees Parlement en de Raad. Daarbij leveren wij input, bijvoorbeeld via het Europese Comité van de Regio's, waarin 300 Europese regio's vertegenwoordigd zijn. Wij gelden aldaar als gespreks- en sparringpartner van de EU instituties.

Binnen het Huis van de Nederlandse Provincies wordt op vier onderwerpen gezamenlijk ingezet: Energie en Klimaat, Cohesiebeleid, Gemeenschappelijk Landbouwbeleid en Betere Regelgeving. Binnen de Randstad samenwerking volgen wij als Zuid-Holland de onderwerpen Energie, MKB en Industrie. Op basis van het jaarlijkse werkprogramma van de Europese Commissie bepalen we waar we met wie op inzetten. De “Randstad vooruitblik Europa” die we jaarlijks samen met de Randstadprovincies opstellen geldt daarbij als belangrijk instrument.

2.3 Samen met Europese regio's werken aan maatschappelijke opgaven

Strategische inzet: We werken samen met Europese regio's aan grensoverschrijdende opgaven en bundelen onder meer via Europese netwerken krachten met Europese regio's om kennis te delen, EU- beleid te beïnvloeden en partners te vinden voor EU- subsidieprojecten. Met een aantal regio's hebben we een meer diepgaande en langdurige relatie op basis van een gezamenlijke werkagenda.

Interregionale samenwerking vindt plaats vanuit multilaterale (thematische) netwerken en via bilaterale samenwerking. Zuid-Holland is lid van diverse Europese netwerken, zoals CPMR, Vanguard Initiative, Polis, ECRN (Zie lijst met netwerken in bijlage). In deze netwerken vinden we gelijkgestemde regio's die met vergelijkbare maatschappelijke opgaven geconfronteerd worden. Al deze netwerken bieden de mogelijkheid om onze provinciale opgaven te realiseren, door kennis te delen en gezamenlijk op te trekken bij de beïnvloeding van EU- beleid en partners te vinden voor EU- subsidieprojecten.

Bij bilaterale samenwerking worden er afspraken vastgelegd in Memoranda of Understanding en weekagenda's. In lijn met het coalitieakkoord ligt de focus nu op samenwerking met Noordrijn-Westfalen en Vlaanderen, gezien onze gedeelde belangen en uitdagingen. Maar we werken ook met andere regio's die interessant zijn voor onze inhoudelijke ambities, zoals Bremen op het gebied van Ruimtevaart en Lombardije op het gebied van duurzame ontwikkeling.

De regiokantoren van gelijkgestemde regio's in Brussel zijn een belangrijk element om de samenwerking vorm te geven. Ook de Nederlandse ambassades en consulaten zijn een belangrijke partner bij onze samenwerking met buitenlandse regio's. In Düsseldorf zijn we samen met een aantal grensprovincies met eigen mensen vertegenwoordigd vanuit het consulaat. Via het periodieke overzicht van buitenlandse dienstreizen maken wij zichtbaar op welke momenten de Commissaris van de Koning en gedeputeerden bestuurlijk actief zijn bij onze samenwerking in netwerken en Europese regio's.

2.4 Benutten EU- middelen voor de realisatie van regionale opgaven

Strategische inzet: We werken samen met regionale partners om met EU- middelen regionale opgaven te realiseren. Via onze positie binnen een aantal EU- programma's, door de inzet van provinciale cofinanciering en kennis van EU- subsidies sturen we direct op het koppelen van EU- middelen aan onze opgaven. We bereiden ons voor op de nieuwe EU- begrotingsperiode om ook vanaf 2021 optimaal gebruik te kunnen blijven maken van EU-fondsen.

EU- subsidies zijn een belangrijke financieringsbron bij de realisatie van regionale opgaven. We maken jaarlijks zichtbaar via de EU- subsidiemonitor hoeveel middelen uit de verschillende programma's landen in Zuid-Holland voor de verschillende opgaven. Uit de meest recente monitor van 2020 blijkt dat in de lopende EU- begrotingsperiode (2014-2020) partners uit Zuid-Holland actief zijn in 4240 EU- projecten waarvan € 1.731.161.339² wordt gefinancierd door EU- middelen. In de paragraaf EU- subsidies van de begroting laten we zien op welke middelen wij direct sturen als provincie (118,7 miljoen euro, zie begroting 2020).

Binnen de EU- subsidieprogramma's kan de provincie verschillende rollen vervullen:

- Beslissers: binnen een aantal EU- subsidieprogramma's dragen we directe verantwoordelijkheid en beslissen we met andere partners over de invulling van het programma en de toekenning van middelen aan projecten. Denk hierbij aan programma's als POP (plattelandsontwikkeling), Kansen voor West (regionale economie en energie) en Interreg (grensoverschrijdende samenwerking).
- Deelnemer: de provincie kan zelf deelnemen als partner aan een project waarmee subsidie wordt aangevraagd bij een EU- programma. Hierbij zijn er drie opties die verschillen in intensiteit en verantwoordelijkheid, namelijk: leadpartner³, projectpartner of observer⁴. De provincie is momenteel als deelnemer actief op alle drie de manieren in projecten die lopen binnen de programma's Interreg, Horizon 2020 (innovatie), CEF (mobiliteit) en LIFE (natuur en milieu).
- Aanjager: de provincie probeert op verschillende manieren partners in de regio aan te moedigen om gebruik te maken van EU- financieringsmogelijkheden. Om Zuid-Hollandse projecten te stimuleren biedt de provincie cofinanciering aan, waarmee Zuid-Hollandse projectpartners aanspraak maken op aanvullend budget en wij een multiplier realiseren voor onze eigen inzet. Daarnaast organiseert de provincie informatiebijeenkomsten en een EU-subsidieklasje, met als doel om publieke regionale partners bewust te maken van de financieringskansen die EU- subsidies bieden voor het realiseren van beleidsdoelstellingen.
- Adviseur: wij maken deel uit van nationale adviescommissie voor de Interreg programma's, waarin adviezen worden voorbereid voor de Nederlandse leden die als stuurgroep lid optreden bij de beoordeling van EU- projecten. Daarnaast levert de provincie binnen deze programma's input bij het opstellen van de operationele programma's.

² Gecorrigeerd voor de TNO-vestigingen buiten Zuid-Holland en de Rijksoverheid bedraagt de toegekende EU subsidie in Zuid-Holland € 1.414.974.905.

³ projectverantwoordelijke

⁴ waarnemend partner

2020 is een bijzonder jaar. We zijn nog volop actief om middelen uit de lopende EU-begrotingsperiode te benutten, die tot 2023 besteed kunnen worden. Voor de programma's waarvoor we mede verantwoordelijk zijn is het doel om 100% van de beschikbare middelen te benutten. Daarnaast zijn we al volop bezig met de voorbereidingen op de komende periode.

In dat kader is de provincie gestart om samen met de gemeenten Den Haag en Rotterdam en Innovation Quarter een Regionaal Afwegingskader Europese Fondsen (RAEF) te maken. Met dit afwegingskader proberen we op voorhand te bepalen op welke manier deze vier partners hun tijd, energie en middelen gaan inzetten om een zo groot mogelijke impact voor de regio te realiseren met beschikbare EU- middelen. Hierbij wordt geprobeerd de inzet richting verschillende subsidieprogramma's af te stemmen, wat potentieel moet leiden tot meer middelen voor de regio en een hoger aantal gerealiseerde projecten.

2.5 Ondersteunen bedrijfsleven bij internationalisering

Strategische inzet: We blijven internationalisering van het bedrijfsleven op het gebied van handelsbevordering en innovatiesamenwerking ondersteunen. We maken daarbij gebruik van het instrumentarium dat we via InnovationQuarter financieren en onze government-to-government relaties. We werken samen met het rijk, andere provincies en steden om het overheidsinstrumentarium te bundelen ten behoeve van het bedrijfsleven.

Zuid-Holland heeft een open economie en is afhankelijk van de wereldeconomie; 30% van wat er in Nederland verdiend wordt komt van de export van goederen en diensten. Innovatieve Zuid-Hollandse bedrijven hebben een wereldwijde afzetmarkt nodig. Daarnaast hebben bedrijven steeds vaker de vereiste kennis en vaardigheden niet in huis en moet er samengewerkt worden met internationale partners. Voor bedrijven is het soms lastig om de stap over de grens te maken. De provincie Zuid-Holland is als regionale overheid in staat om de samenwerking op het gebied van internationalisering te versterken en is, ook als aandeelhouder van IQ, bepalend voor het regionale economische beleid. Daarnaast heeft de provincie al contacten met verschillende regio's en is zij voor government-to-government relaties belangrijk om voor het bedrijfsleven deuren te openen buiten Europa. Uiteraard maken wij ook gebruik van de diensten die aangeboden worden door onder andere RVO, de KvK en andere overheden.

De provincie ondersteunt vraaggericht het bedrijfsleven op twee onderwerpen:

1. Handelsbevordering.

De provincie helpt (MKB) bedrijven bij (verdere) internationalisering, o.a. door het organiseren van handelsmissies in samenwerking met het rijk, andere provincies, gemeenten en IQ, het ontvangen van buitenlandse delegaties en bijdragen aan sectorale internationaliseringsprogramma's.

2. Innovatiesamenwerking Europese regio's.

Om concurrerend te blijven op de wereldmarkt moeten bedrijven blijven innoveren. Maar bedrijven kunnen niet alles zelf en hebben soms hulp van buitenlandse partners nodig. De provincie is goed in staat om contacten met andere economisch sterke regio's te leggen. Voorbeeld hiervan is de Actie Agenda Space Bremen/Zuid-Holland, deelname in Vanguard en het Lifescience & Health-programma Holland United States Bridge (HUB) dat als belangrijkste doel heeft om Life Sciences bedrijven uit Zuid-Holland toegang te verlenen tot de Amerikaanse kapitaal- en gezondheidszorgmarkt.

Onze aanpak is sectorspecifiek en focust op de sterke economische sectoren in Zuid-Holland (zie paragraaf 3.2).

2.6 Government-to-government relaties buiten Europa

Strategische inzet: Buiten Europa heeft Zuid Holland momenteel alleen in China officiële vriendschapsrelaties met de provincie Hebei en het stadsdeel Shanghai Pudong. In 2020 zullen afspraken worden gemaakt voor de samenwerking in de komende jaren via een vernieuwing van onze Memoranda of Understanding (MoUs). Geregeld komen verzoeken vanuit bedrijfsleven, andere overheden of internationale overheden om samen te werken. Wij hebben een afwegingskader op basis waarvan we hierin keuzes maken.

De relaties met de Chinese partners worden onderhouden op verzoek van het Zuid-Hollandse bedrijfsleven en sluiten aan op de vraag vanuit China. Aangezien de overheid in China veel meer bepaalt dan in onze samenleving, en dus ook vaak de directe of indirecte opdrachtgever is voor projecten, kan een bevriende Nederlandse decentrale overheid zeer instrumenteel zijn in het openen van deuren, het promoten van Nederlandse bedrijven en het wekken van vertrouwen bij de Chinese partner. Bij onze inzet op de vragen uit China en uit het bedrijfsleven zoeken wij aansluiting op de provinciale opgaven. Naast een sterke betrokkenheid van het bedrijfsleven wordt hierbij ook nauw samengewerkt met andere partners zoals RVO, het Ministerie van Buitenlandse Zaken, Innovation Quarter, gemeenten die samenwerkingsverbanden hebben in China zoals Rotterdam, Westland en Lansingerland.

Bij de relaties in China houden we oog voor mensenrechten en beschermen van onze kennis. In lijn met het rijksbeleid en op verzoek van het Nederlandse bedrijfsleven wordt daarbij nadrukkelijk de lijn van de dialoog bewandeld. Gevoelige issues komen zeker aan de orde, met name tijdens de informele en persoonlijke momenten.

Het onderhouden van een relatie buiten Europa vergt een intensieve inzet. Bij uitbreiding van onze inzet voor het bedrijfsleven naar andere landen zullen we daarom primair kijken naar mogelijkheden om aan te sluiten bij activiteiten en relaties die via het rijk en andere overheden beschikbaar zijn.

3. Inhoudelijke focus

De inhoudelijke opgaven, die voortvloeien uit het coalitieakkoord zijn het uitgangspunt bij internationale inzet. Uiteraard is er altijd een wisselwerking tussen deze opgaven, die onderhevig kunnen zijn aan de invloed van ontwikkelingen in Brussel en de vraag vanuit het bedrijfsleven.

3.1 Het afwegingskader

Binnen de provinciale organisatie zijn de inhoudelijke beleidssectoren en -opgaven zijn zelf verantwoordelijk voor de internationale dimensie van de opgave. Het team Europese Unie en internationale aangelegenheden (EU/IA) signaleert, adviseert en ondersteunt bij de uitvoering van acties om hier adequaat op in spelen.

Er zijn vier factoren te benoemen die allemaal noodzakelijke voorwaarden zijn voor een succesvolle internationale activiteit. We noemen dit het "ijzeren vierkant".

Inhoudelijke opgave	Bestuurlijk draagvlak/ambitie
Betrokkenheid partners	Capaciteit en middelen in organisatie

Bij de inhoudelijke opgave wordt gekeken naar de mate waarin een activiteit past binnen de vastgestelde provinciale ambities, hoe concreet die is en of de provincie de aangewezen partij is om de activiteit op te pakken. Het is verder essentieel dat er bestuurlijk draagvlak en -ambitie is. Zonder leiderschap kunnen er geen concrete doelen worden geformuleerd en is er weinig draagvlak om activiteiten te ontplooiën. De provincie werkt niet alleen en is sterker wanneer activiteiten in samenwerking met haar partners in Nederland en daarbuiten worden opgepakt. Door deze samenwerking heeft de provincie meer invloed en de nodige daadkracht om de internationalisering van de regio optimaal te bevorderen. Het is daarom van belang na te gaan of er voldoende relevante partners betrokken kunnen worden bij een activiteit. Ten slotte kunnen activiteiten alleen goed worden uitgevoerd als er voldoende personele capaciteit, toewijding en financiële middelen beschikbaar zijn binnen de organisatie.

Zoals gezegd, wordt de inhoudelijke focus van de internationale inzet bepaald door het coalitieakkoord en behoeftes van het bedrijfsleven. We onderscheiden hierbij drie categorieën met hun eigen kenmerken: integrale dossiers, economische dossiers en uitvoeringsdossiers.

3.2 Integrale dossiers

Onderscheidend kenmerk van deze dossiers is dat ze bijdragen aan maatschappelijke opgaven uit het coalitieakkoord, een grensoverschrijdende aanpak vragen en een link hebben met EU-besluitvorming. Voor Zuid-Holland ligt de focus de komende jaren op internationale mobiliteit, de transitie van de (haven)industrie en duurzame energie (waterstof). Deze dossiers kennen de grootste inzet en een sterke onderlinge verbondenheid.

- Transitie Haven en Industrie

Een concurrerende Europese industrie vereist een gecombineerde aanpak waarbij een plaatsgebonden regionaal beleid gepaard gaat met interregionale samenwerking. Grote maatschappelijke uitdagingen zoals de transitie van de industrie vereisen vaak samenwerking tussen Europese regio's. Zo moeten regionale en lokale autoriteiten zorgen voor de beschikbaarheid van

vaardigheden om de overgang van de industrie te ondersteunen en de samenwerking tussen industrie en onderwijsinstellingen te vergemakkelijken, ondersteund door een EU- strategie. De Europese industrie en overheden moeten leiderschap tonen bij het verduurzamen van actie door actie te ondernemen. Regionale, op innovatie gerichte strategische publiek / private partnerschappen zijn cruciaal om de invoering van nieuwe technologieën door de industrie te verbeteren.

- Duurzame mobiliteit

Voor de periode 2020-2023 heeft de provincie Zuid-Holland de ambitie om via internationale mobiliteit een bijdrage te blijven leveren aan de economische prestatie van Zuid-Holland, ten behoeve van de toegevoegde waarde die de haven van Rotterdam en Greenport West-Holland creëren. Bij het doorontwikkelen van de internationale corridors staat daarom een efficiënt (lees; robuust, multimodaal) systeem voorop, in combinatie met toepassingen op duurzaam en multimodaal transport. Hierbij zijn alle onderdelen van de vervoersketen relevant, de fiets speelt hier ook een belangrijke rol in. Dit draagt tegelijkertijd bij aan de gezondheid van onze inwoners en zorgt ervoor dat steden aantrekkelijker worden/blijven voor inwoners en bedrijven.

Deze boodschap dragen wij uit richting EU- instituties, Nederlandse leden van de Transport-commissie in het Europees Parlement en in Europese mobiliteitsnetwerken als POLIS, UITP, ECF, EGTC Rhine-Alpine en de Vlaams-Nederlandse delta.

We werken daartoe samen met regionale partners en het bedrijfsleven. Ook Europese partnerregio's zijn voor ons belangrijk, waarbij we een bijzondere focus hebben op Vlaanderen en Noordrijn-Westfalen. Met een aantal Nederlandse provincies en Noordrijn-Westfalen hebben wij sinds 2019 een gezamenlijke werkagenda voor de internationale samenwerking op het gebied van mobiliteit en verkeer.

- Energie en klimaat

De focus ligt op de provinciale opgave rondom de energietransitie, die draait om reductie van CO₂ door de inzet van duurzame energie. Zuid-Holland zet internationaal voornamelijk in op waterstof. De opgave vraagt om een gecombineerde inzet vanuit de dossiers Internationale mobiliteit en verduurzaming van de corridors en de transitie van de (haven)industrie. Dit biedt de kans om provinciaal breed beleid te ontwikkelen waarbij de betrokken afdelingen samen kunnen werken vanuit hun eigen gebieden. Ook kan Zuid-Holland zich door de bundeling van dossiers met een duidelijk profiel internationaal op kaart zetten richting belangrijke partnerregio's zoals Noordrijn-Westfalen en Vlaanderen. Zij hebben energietransitie in hun industrie en havens ook hoog op de agenda hebben staan. Hierbij zal de provincie afstemming zoeken met onze partners, zoals het Havenbedrijf Rotterdam en de Economic Board Zuid-Holland die zich ook voor de energietransitie in Zuid-Holland inzetten.

3.3 Economische dossiers

Uitgangspunt bij deze dossiers is dat ze bijdragen aan de ontwikkeling van de regionale economie, waarbij samenwerking met en ondersteuning van het bedrijfsleven (MKB) centraal staat. We hebben het dan over handelsbevordering en innovatiesamenwerking om de regionale innovatie ecosystemen te versterken. De rol die de provincie kan hebben is het verbinden van partijen, het faciliteren door de inzet van bestuurders en/of geld, maar ook regiobranding, positionering en profilering. Hier is aandacht voor het kleine MKB dat zelfstandig niet vanzelfsprekend snel internationaal samenwerkt.

We werken met een afwegingskader om onze inzet te bepalen. In dit kader maken wij keuzes over onze inzet op basis van de vraag van ons bedrijfsleven, de meerwaarde van de provincie en de inzet van partners in de regio. De komende jaren zullen we internationaal in ieder geval actief zijn in de volgende sectoren:

- Greenports: Hierbij richt de provincie zich onder meer op het opzetten van consortiumvorming en de organisatie van business-to-business bijeenkomsten tijdens internationale bijeenkomsten, zoals de EXPO 2020 in Dubai en Floriade.
- Lucht- en ruimtevaart (Aero)space): Zuid-Holland beschikt over een wereldwijd uitzonderlijke bundeling van kennis en kunde op het gebied ruimtevaart en luchtvaart. Zuid-Holland wil dit cluster ondersteunen en werkt daarom samen met de Europese Commissie (Clean Sky programma) en de regio Bremen waarmee onder meer business-to-business meetings worden georganiseerd en innovatie samenwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen uit beide regio's. Daarnaast is Zuid-Holland lid van het Europese ruimtevaart netwerk NEREUS voor het monitoren van EU- ontwikkelingen.
- Lifesciences and health (LSH): De provincie is een belangrijke financier van het LSH-programma Holland United States Bridge (HUB) dat als belangrijkste doel heeft om Life Sciences bedrijven uit Zuid-Holland toegang te verlenen tot de Amerikaanse kapitaal- en gezondheidszorgmarkt.
- Slimme productietechnieken (Smart Manufacturing): Internationalisering is van groot belang voor de doorgroei en schaalvergroting van start-ups, MKB en proeftuinen. Daarom verleent de provincie (financiële) steun aan SMITZH, de Smart Industry Hub van Zuid-Holland. SMITZH coördineert de acties van FME, Metaalunie, IQ, TNO en TU Delft en versterkt initiatieven voor handelsmissies en het opzetten van Europese samenwerkingen (met name Interreg, Vanguard).
- Digitale economie: Digitalisering is cruciaal om verdere versterking van onze economie en maatschappij op veilige wijze mogelijk te maken. Zuid-Holland herbergt internationaal leidende bedrijven, een sterke kennispositie en is een proeftuin voor cross-sectorale toepassingen. Deze ontwikkeling heeft grote impact op sterke economische sectoren in de regio, zoals de Rotterdamse haven en de tuinbouw, die de provincie ondersteunt.

3.4 Uitvoeringsdossiers

Bij deze dossiers gaat het over onderwerpen waarbij de provincie vooral EU wet en regelgeving uitvoert of vergunningen verleent en handhaaft. Voorbeelden hiervan zijn milieu, luchtkwaliteit, waterkwaliteit en gevaarlijke stoffen. Het is voor de provincie belangrijk dat EU wet- en regelgeving de juiste randvoorwaarden biedt voor onze opgaves en dat EU- beleid uitvoerbaar en betaalbaar is.

Deze dossiers vragen niet per definitie om grensoverschrijdende samenwerking. Toch is de internationale component evident. Luchtvervuiling bijvoorbeeld, stopt immers niet bij de grens van Zuid-Holland. Er is een EU aanpak via wet- en regelgeving noodzakelijk om de opgave op te pakken.

Vanuit onze inhoudelijke uitvoerende kennis en ervaringen leveren we input in Brussel om de regelgeving nog beter en uitvoerbaarder te maken. We komen dus in actie als het onderwerp in Brussel op de agenda staat, bijvoorbeeld bij een herziening van de regelgeving. Dit doen we meestal samen met Nederlandse partners.

Een voorbeeld is het water dossier. De provincie heeft vanuit haar taak als uitvoerder van Europese Kaderrichtlijn Water via nationale werkgroepen input geleverd aan de evaluatie van deze regeling. De conclusie was uiteindelijk dat de vertraging bij het bereiken van de doelstellingen van de

Kaderrichtlijn Water 'grotendeels te wijten is aan onvoldoende financiering, langzame implementatie en onvoldoende integratie van milieudoelstellingen in beleid, en niet aan tekortkomingen in de wetgeving'. Ook is de provincie betrokken bij diverse nationale overleg gremia die de provinciale belangen via het IPO of het ministerie van Infrastructuur in Brussel behartigen.

3.5 In ontwikkeling

Tot slot zijn er een aantal dossiers die bij de provincie Zuid-Holland in ontwikkeling zijn wanneer het gaat om de internationale activiteiten die de opgave kunnen versterken. Met name de internationalisering van de dossiers digitalisering en cultureel erfgoed heeft onze aandacht.

4. Vooruitblik per jaar

Jaarlijks maakt GS een vooruitblik voor het lopende jaar en stuurt deze aan PS. Hierin zullen de opgaven waaraan een internationale component is verbonden centraal staan. Per internationaal dossier worden ingegaan op de behaalde en beoogde resultaten, lobby activiteiten, samenwerking met partners, netwerken en regio's, betrokkenheid bij en gebruik van EU-fondsen, de events en werkbezoeken.

Bovenstaande vooruitblik kan echter niet uitputtend zijn. De internationale inzet wordt immers meegenomen in de plannen en stukken die via de beleidsinhoudelijke lijn, portefeuillehouders en PS (commissies) aan de orde komen. Dit omdat internationale inzet niet op zichzelf staand is, maar integraal bijdraagt aan de maatschappelijke opgaves van de provincie. Via de inhoudelijke dossiers en die lijn worden de Staten geïnformeerd over resultaten.

Bijlage

Overzicht van internationale netwerken en samenwerkingsverbanden waar de provincie Zuid-Holland bij betrokken is

AIR: Air Quality Initiative of Regions

AIR is een netwerk van 13 regio's dat zich richt op luchtkwaliteit. Wij nemen namens Regio Randstad deel aan dit netwerk. Het doel van AIR is om 'best practices' uit te wisselen en om bij te dragen aan het herzieningsproces van de Directive die gaat over luchtkwaliteit. AIR benadrukt dat de herziene Directive luchtkwaliteit ruimte moet overlaten voor de specifieke kenmerken van de regio's, dat de EU regionale emissie-reducerende maatregelen moet erkennen, dat de EU hun instrumenten verder moet inzetten om de regio's verder te assisteren in hun acties om luchtkwaliteit te verbeteren, dat de EU zich moet richten op het nemen van bronmaatregelen en dat een betere integratie nodig is tussen EU beleid over luchtkwaliteit en tussen beleid op Europees, nationaal, regionaal en lokaal niveau.

Biobased Delta

In de Biobased Delta werken de provincies Zeeland, Noord-Brabant en Zuid-Holland samen met MKB, multinationals en kennisinstellingen aan de ontwikkeling van een biobased economy. De Biobased Delta zet met buitenlandse regio's concrete uitwisselingsprogramma's op. Op dit moment zijn er al samenwerkingsverbanden met Vlaanderen, Noordrijn-Westfalen, Noord-Frankrijk, Brazilië en Canada. De Biobased Delta ondersteunt ook onze missie om ons in Brussel te profileren op het thema circulaire economie.

CIVITAS: Cleaner and better transport in cities

CIVITAS is een netwerk van steden dat zich richt op schoner en beter transport in Europa en daarbuiten. Het biedt mensen uit de praktijk kansen voor innovatieve transportoplossingen. Het is opgericht door de Europese Commissie in 2002 en heeft meer dan 80 Living Lab steden in Europa.

CvdR: Comité van de Regio's

Het Comité van de Regio's is een adviesorgaan dat bestaat uit gekozen leden van plaatselijke en regionale overheden in alle 28 EU-landen. Het CvdR geeft steden en regio's een formele stem in het EU-wetgevingsproces zodat rekening wordt gehouden met het standpunt en behoeften van regionale en lokale overheden.

CEMR: Council of European Municipalities and Regions

CEMR is een organisatie dat een platform biedt voor lokale en regionale overheidsautoriteiten uit 41 landen. Het CEMR heeft twee doelen, namelijk EU beleid en wetgeving beïnvloeden en het aanbieden van een forum voor debat.

CPMR: Conference of Peripheral Maritime Regions

CPMR is een Europees netwerk van maritieme regio's (rond de 160 regio's) dat zich richt op het beïnvloeden van Europese dossiers die een territoriale impact hebben. De grootste focus legt CPMR op cohesiebeleid, maritiem beleid en op transport/toegankelijkheid. Naast deze lobbyfunctie, doet dit netwerk ook dienst als een denktank.

ECRN: European Chemical Regions Network

ECRN is een netwerk van 15 Europese regio's met een chemische clusters. Het richt zich op het promoten van de regionale aspecten van de chemische industrie en chemisch beleid in Europa. Dit

doet het onder meer door het bevorderen van samenwerking tussen chemische regio's. Naast Zuid-Holland zijn ook Limburg en Noord-Nederland (Drenthe en Groningen) vanuit Nederland lid.

ECF: European Cyclist Federation

Dit netwerk richt zich op het promoten van fietsen als een duurzaam en gezond vervoermiddel en recreatie. De grondlegging van ECF ligt in Europa, maar de uitdagingen waar ECF voor staat zijn wereldwijd van belang. ECF gelooft dat de fiets voor veel problemen de oplossing biedt. ECF heeft daarom de ambitie om de expertise wereldwijd te exporteren.

EGTC: European Grouping of Territorial Cooperation Rhine-Alpine

De EGTC-netwerkorganisatie is opgericht om de regionale belangen in de ontwikkeling van de corridor tussen Rotterdam en Genua te behartigen, gezamenlijke projecten te ontwikkelen, kennis te delen en de regio's te vertegenwoordigen in het Europese proces van corridorvorming.

EIP: European Innovation Partnerships

European Innovation Partnerships (EIP's) is een manier vanuit de Europese Commissie om om te gaan met onderzoek en innovatie. EIP's zijn gericht op het versnellen van innovaties die bijdragen aan het oplossen van maatschappelijke problemen, het verbeteren van het concurrentievermogen van Europa en bijdragen aan het scheppen van banen en economische groei. Ze helpen om expertise en middelen te bundelen door publieke en private actoren op EU-, nationaal en regionaal niveau samen te brengen en zo maatregelen op aanbod- en vraagzijde te combineren.

ERIAFF: European Regions for Innovation in Agriculture, Food and Forestry

ERIAFF vertegenwoordigt de belangen van Europese regio's die landbouw, bebouwing en de voedselindustrie hoog op de agenda hebben staan. Het netwerk wordt gecoördineerd vanuit de regiokantoren in Brussel van de verschillende deelnemende regio's en wordt geleid door Toscane. ERIAFF heeft als doel om de EIP Agricultural Productivity and Sustainability te beïnvloeden. De samenwerkende regio's stellen gemeenschappelijke standpunten vast op het gebied van EU wet- en regelgeving en subsidies.

ERRIN: European Regions Research and Innovation Network

ERRIN is een Europees netwerk opgericht in 2001, met als streven regionaal onderzoek en innovatie te versterken. Om dit te bereiken ondersteunt ERRIN de deelnemende regio's in het uitwisselen van informatie, het delen van ervaringen, de support voor projectontwikkeling en steun bij beleidsvorming. ERRIN laat zo ook de stem van de regio's in Brussel horen. ERRIN bestaat uit 14 werkgroepen waarin de contacten tussen regio's worden gelegd op verschillende beleidsterreinen, zoals de werkgroep Water, de werkgroep Health, en de werkgroep Energy & Climate Change.

HNP: Huis van de Nederlandse Provincies

De twaalf Nederlandse provincies en het Interprovinciaal Overleg (IPO) stichtten in 2000 het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) in Brussel. Voor een stevige en effectieve positionering en vertegenwoordiging in Brussel is het van belang om samen te werken en om zo proactief mogelijk te handelen. Het HNP vervult als vooruitgeschoven post een signalerende functie en is een platform voor de gezamenlijke belangenbehartiging van de provincies en het IPO in Brussel.

ITP: Industry Transition Platform

ITP is een gezamenlijk initiatief van Noordrijn-Westfalen en The Climate Group en komt voort uit de Under2 Coalition waarvan Zuid-Holland lid is. Dit is een netwerk van regionale overheden die streven naar een maximale wereldwijde temperatuurstijging van 2°C, zoals afgesproken in het

Klimaatakkoord van Parijs. Vanuit het ITP vormen regionale overheden met overeenkomende uitdagingen zogenaamde Innovation Teams (werkgroepen) om kennis en ervaringen uit te wisselen. Zuid-Holland neemt deel aan het Hydrogen Innovation Team en werkt daarvanuit samen met Noordrijn-Westfalen, Hauts-de-France en Schotland.

KICs: Knowledge and Innovation Communities

In de verschillende KIC's worden innovatieprojecten opgezet door bedrijven, kennisinstellingen en overheden (triple helix) op uiteenlopende gebieden. Deze KIC's worden financieel gesteund door Brussel. Zuid-Holland is betrokken bij de KIC Innolife via de Medical Delta en de KIC Klimaat samen met provincie Utrecht.

METREX: Network of European Metropolitan Regions and Areas

METREX is een interregionaal kennisnetwerk wat een platform biedt voor uitwisseling van expertise, kennis en ervaring betreft grootstedelijke aangelegenheden. Van METREX zijn ongeveer vijftig metropoolgebieden lid. Het netwerk probeert grootstedelijke belangen en dimensies in beleid, programma's en projecten tot uitdrukking te brengen. METREX is een partner van verschillende EU instellingen, onderzoeksbureaus, bestuurlijke organisaties en andere netwerken.

NEREUS: Network of European Regions Using Space Technologies

NEREUS is een netwerk van Europese regio's die gebruik (willen) maken van ruimtevaart technologie ten behoeve van hun inwoners. NEREUS ondersteunt hen door middel van 1) lobby en bevordering van politiek dialoog tussen de regio's richting de EU, 2) bevordering van interregionale samenwerking voor kennisuitwisseling en 3) bevordering van publieke bewustwording van het belang van ruimtevaart technologie. Nereus telt 26 regio's, waaronder Bremen waarmee Zuid-Holland intensief samenwerkt op het gebied van Space.

NSC: Northsea Commission

Binnen de Conference of Peripheral Maritime Regions (CPMR) maken wij deel uit van de geografische North Sea Commission (NSC). Binnen de NSC werken de regio's rondom de Noordzee met elkaar samen en is Zuid-Holland actief in een aantal ambtelijke werkgroepen.

NUVit: Networking for Urban Vitality

NUVit is een onderzoeksagenda waar aan de hand van praktijkervaring en case studies de uitdagingen voor urban vitality en de Europese infrastructuur uiteengezet worden. Urban vitality houdt volgens dit netwerk de integrale economische, sociale en milieu-vitaliteit. Aan de hand van zes dimensies moeten infrastructurele uitdagingen in de toekomst. Dit netwerk bestaat uit actoren uit zowel de publieke als private sector.

POLIS

POLIS is een netwerk van Europese steden en regio's die samenwerken om innovatieve technologieën en beleid voor lokaal transport te ontwikkelen. Het doel van POLIS is om lokaal transport te verbeteren door middel van geïntegreerde strategieën die de economische, sociale en milieudimensies van transport aanpakken. Hiertoe ondersteunt Polis de uitwisseling van ervaringen en kennis tussen Europese lokale en regionale overheden. Het vergemakkelijkt ook de dialoog tussen lokale en regionale autoriteiten en andere actoren in de sector, zoals de industrie, onderzoekscentra en universiteiten, en NGO's.

Regio Randstad

Regio Randstad is een samenwerkingsverband binnen het HNP tussen de vier Randstad provincies. Dit zijn de provincies Noord-Holland, Utrecht, Flevoland en Zuid-Holland. Het doel van de samenwerking van Regio Randstad is “Het versterken van de concurrentiepositie van de Randstad in een integrerend Europa en het verbeteren van de leefkwaliteit in de Randstad”. Door op te treden als Regio Randstad staan we als Zuid-Holland sterker gepositioneerd in Brussel.

TEN-T: Trans-European Transport Network

Een goed lopend transport infrastructuur netwerk is essentieel voor het behouden van de Europese welvaart en concurrentievermogen. De 28 lidstaten hebben momenteel vijf miljoen km wegen, meer dan 215.000 km rails en 41.000 km binnenvaartwegen.

Het TEN-T beleid ondersteunt de uitvoering van 30 prioritaire projecten, die een hoofdrol spelen in het faciliteren van de mobiliteit van goederen en personen in de Europese Unie.

UITP: Union Internationale des Transports Publics

UITP is de Internationale Vereniging van Openbaar Vervoer en een gepassioneerd voorvechter van duurzame stedelijke mobiliteit. Het is het enige wereldwijde netwerk dat alle belanghebbenden bij het openbaar vervoer en alle duurzame vervoerswijzen bij elkaar brengt. UITP werkt aan het verbeteren van de kwaliteit van leven en economisch welzijn door duurzaam vervoer in stedelijke gebieden over de hele wereld te ondersteunen en te promoten.

VI: Vanguard Initiative

The Vanguard Initiative gaat uit van het inzetten van ‘smart specialisation strategies’ om zo te komen tot groei, innovatie en industriële hernieuwing. Dit doen zij door regionale, nationale en Europese beleidsniveaus aan elkaar te verbinden, samen met Europese prioriteitsregio’s. Aan de hand van deze regio’s worden vervolgens strategische investeringen uitgelijnd (smart specialisation). Samen met Lombardije leidt Zuid-Holland een pilot over de biobased economy (Milaan, WorldExpo 2015). Daarnaast zit Zuid-Holland met Vlaanderen en Noordrijn-Westfalen in het zogenaamde Biobased Megacluster (ARRRA: Antwerpen, Rotterdam, Rhein-Ruhr Area).

VND: Vlaams-Nederlandse Delta

De Vlaams-Nederlandse Delta is een samenwerkingsverband waartoe besloten is op de conferentie te Antwerpen op 16 december 2011. De provincies Antwerpen, Noord-Brabant, Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen, Zeeland en Zuid-Holland zijn lid. In goede samenwerking met de steden, zeehavens, bedrijfsleven en kennisinstellingen willen zij projecten faciliteren die noodzakelijk zijn voor de economisch-logistieke ontwikkeling van de regio.